

Tadeusz Wołoszyn

"Religiosität und soziale Organisationsformen in Sekten : eine religionssoziologische Studie dreier Sektengruppen", Paul-Günter Weber, Köln-Wien 1975 : [recenzja]

Collectanea Theologica 46/4, 249

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paul-Günter WEBER, *Religiosität und soziale Organisationsformen in Sekten. Eine religionssoziologische Studie dreier Sektengruppen*, Köln—Wien 1975, Böhlau Verlag.

Prezentowana rozprawa przedstawia badania dotyczące religijno-społecznej struktury trzech sekt, a mianowicie Adwentystów Dnia Siódmego, Zielonoświątkowców, Wolnych Wspólnot Ewangelickich. Rozprawę oparto na tak zwanym materiale wtórnym czyli publikacjach, gdyż sam autor nie przeprowadził badań empirycznych. Głównym twórczym, którym posłużono się, są dane historyczne i zjawiskowe. Dane statystyczne wzięte z innych prac badawczych nie dostarczają odpowiedniego materiału dowodowego, gdyż dotyczą różnych okresów i obejmują różną co do liczebności populację omawianych sekt. Warto zaznaczyć, że dla wyjaśnienia danych związanych z sektami odwołano się do teorii funkcjonalno-strukturalnej T. Parsonsa. Teoria ta pragnie odpowiedzieć na pytanie: „Jak zapewnić stabilność społeczeństwa?”

Jak wynika z badań, ważkim elementem sekt jest jej trwałość i spoistość. Toteż wiele miejsca w rozprawie poświęcono opisaniu różnych typów więzi, w tym przede wszystkim więzi osobowej, polegającej na przyjaźni, szczerości, oraz więzi selektywnej, która bazuje na potrzebie transcendencji oraz chęci większego osobistego zaangażowania się w sprawy religijne. Autor wykazuje, że osoby przynależne do sekt na ogół charakteryzuje dość duża aktywność, zaangażowanie. Ta właściwość sprawia, że jednostka odnajduje siebie, własną tożsamość religijną, niezależną od faktów ekonomicznych czy społecznych. Zjawisko to wyrażono przy pomocy określenia tak zwanej legitymizacji. Przyjęte wartości religijne, w które członkowie sekty wkładają określone znaczenie, zostają z czasem skodyfikowane, co daje im szansę przetrwania dłużej niż jedno pokolenie. Określony system wiary religijnej musi być zamknięty, jednorodny, aby mógł być uznany za „obiektywny”. Badacz zwraca uwagę na tę okoliczność, jako że jest ona typowa dla omawianych sekt, że ów statut religijno-społeczny równocześnie umożliwia zróżnicowanie części systemu wartości, które aktywizują odizolowane formy życia sekty. Niemniej jednak sfera życia prywatnego w sekcje sprowadza się do minimum. Sekty oceniają świecki styl życia, normy i wartości. Nie akceptują wzorów kulturowych społeczeństwa, dając członkom własny, ekskluzywny system wartości. Zabieg ten prowadzi do izolacji i zacieśnienia się w ramach danej sekty. Ta segregacja jest racją bytu sekty i jej działania.

Do głównych działań religijnych należą praktyki religijne: godzina biblijna, wieczerza Pańska, godzina ewangelizacji, godzina misyjna. Czynności te — nie wdając się w szczegółowe dociekania autora — zmierzają do ożywienia ducha religijnego sekty, a równocześnie dzięki nim dokonuje się wkręcenie poszczególnych osób w instytucje i struktury społeczno-religijne owych wspólnot.

Sekty nie mogą żyć bez działalności charytatywnej. Traktują je jako odmienną formę ewangelizacji. I tak na przykład Adwentyści Dnia Siódmego według danych statystycznych z roku 1971, dotyczących całego świata, posiadali 139 sanatoriów i szpitali, 152 kliniki, 975 lekarzy, 25.469 osób zatrudnionych w służbie zdrowia, 2 uniwersytety, 1 wyższą szkołę medyczną, 36 szkół pielęgniarstwa. Dzięki wykonywaniu tej misji, członkowie sekty uświadamiają sobie coraz głębiej, że „środkami” te pozwalają im dawać świadectwo bardziej skuteczne od tych, które ułatwiają kontakt z Bogiem, czyli praktyki religijne.

Materiał prezentowany w rozprawie jest obszerny, różnorodny, obejmujący różne problemy, toteż może być cennym materiałem źródłowym dla osób zainteresowanych problematyką sekt.

ks. Tadeusz Wotoszyn SJ, Warszawa